

Profylaktisk kateterablation hos unga, symtomfria individer med preexcitation kan vara tillrådlig

II Indikationerna för kateterablation vid Wolff–Parkinson–Whites syndrom har successivt breddats i och med att tekniken förbättrats och resultaten blivit allt bättre. Metoden är dessutom kostnadsbesparande på några års sikt och eliminerar risken för utveckling av kammarflimmer hos de få – och i förväg ej säkert identifierbara – patienter som annars skulle kunna drabbas av detta. Pappone och medarbetare har nu undersökt om profylaktisk kateterablation även kan rekommenderas åt »... asymptomatic patients with the Wolff–Parkinson–White syndrome« (en medicinskt språkligt oacceptabel rubrik eftersom syndromet inkluderar takykardianamnes!).

I en grupp om 258 individer med EKG-tecken på preexcitation men utan takykardirelaterade symtom identifierades 87 med elektrofysiologiskt inducerbar arytm. De 76 av dessa som var yngre än 35 år randomiserades till antingen kateterablation eller ej. Alla undersöktes elektrofysiologiskt med tanke på den

accessoriska överledningens karaktäristika liksom arytminducerbarheten. Kateterablationen bedömdes vara kurativ hos samtliga de 37 som lottades till denna behandling. Alla individer följdes i 5 år och värderades med tanke på takykardier eller möjliga takykardiorsakade symtom.

De bägge grupperna var jämförbara med tanke på de accessoriska banornas lokalisation, antal och funktion. Inte heller förelåg någon skillnad avseende vare sig inducerbart förmaksflimmer eller atrioventrikulär återkopplingsarytmi. Fyra komplikationer inträffade i samband med den elektrofysiologiska undersökningen (bägge grupperna) eller ablationen. Två patienter fick pneumotorax, en fick ett större hematom i femoralregionen och en utvecklade ett ablationsrelaterat högergrenblock. Under uppföljningen hade två patienter i ablationsgruppen och 21 i kontrollgruppen kliniska takykardioproblem. En av kontrollpatienterna drabbades under upp-

följningstiden av kammarflimmer, vilket turligt nog kunde defibrilleras framgångsrikt. Skillnaden i arytmiförekomst mellan grupperna var starkt signifikant ($P < 0,001$).

Författarna menar att studien, tillsammans med tidigare publicerad kunskap, utgör ett övertygande argument för breddning av dagens ablationsindikationer. De tillråder således profylaktisk kateterablation hos unga, symtomfria individer med preexcitation, hos vilka atrioventrikulär återkopplingsarytmi kan provoceras med elektrisk stimulerings-teknik.

S Bertil Olsson

bertil.olsson@kard.lu.se

Pappone C, et al. A randomized study of prophylactic catheter ablation in asymptomatic patients with the Wolff–Parkinson–White syndrome. N Engl J Med 2003;349(19):1803–11.

Anhörigas erfarenhet av palliativ hemsjukvård av cancersjuka – ett salutogent perspektiv

II Anhörigas närvaro är ofta en förutsättning för framgångsrik palliativ vård i hemmet. Den här refererade avhandlingen syftar till att nå en djupare förståelse av anhörigas situation vid palliativ vård i hemmet av döende släktingar och vänner.

Semistrukturerade intervjuer analyserades med hermeneutisk metod (19 anhöriga; 30 intervjuer). Två enkäter med öppna frågor distribuerades, och svaren (217 respektive 233; svarsfrekvens 86 respektive 72 procent) analyserades med kvalitativ och kvantitativ innehållsanalys.

Alla studier hade en salutogen ansats, dvs med fokus på hälsans ursprung, och därför studerades både underlättande och belastande faktorer. Antonovskys teori om känsla av sammanhang (KASAM) användes som teoretisk referensram, inkluderande begreppen begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.

Studierna visade att anhöriga betonade både positiva och negativa aspekter av servicen, t ex tillgänglighet, personalens kompetens, egen tillfredsställelse, känsla av trygghet och att vara i centrum.

Begriplighet rörde mer än traditionell

informationsgivning och omfattade också symboler, basala livsantaganden och tidigare kunskap, vilka var viktiga för att skapa en inre kongruent verklighet, till skillnad från inre kaos.

Samarbete och delat ansvar mellan personal och anhöriga hjälpte de anhöriga att bemästra situationen och känna att de bidrog i vården av patienten. Att delta i vården, känna hopp, veta att patienten inte lider och göra det bästa möjliga bidrog till en känsla av meningsfullhet i en annars svår och tyngande situation.

Trettiosex procent av de anhöriga hade upplevt vanmakt och/eller hjälplöshet, medan 33 procent aldrig hade haft sådana känslor under den palliativa hemsjukvårdsperioden. Vanmakten karaktäriserades av att se patienten lida och att se honom/henne försvinna bort. Vanmakt och hjälplöshet involverade även otillräcklighet, skuld, ilska och ensamhet.

Sammanfattningsvis förefaller ett salutogent perspektiv vara relevant inom palliativ hemsjukvård. När personalen interagerar med anhöriga underlättas de anhörigas upplevelse av hanterbarhet,

begriplighet och meningsfullhet. Djupare förståelse av hemmet som en plats för palliativ vård inbegriper betydelsen av en familjär miljö, av bevarat vardagsliv och av en bas för självtranscendens, dvs att se sig själv i ett större och viktigare sammanhang.

Personalen behöver vara medveten om risken för negativa aspekter, som förlorad integritet och ändrad mening av hemmet. Högre abstraktionsnivåer, inkluderande existentiella dimensioner såsom trygghet och vanmakt, var viktiga delar av de anhörigas erfarenheter. Om sådana erfarenheter inte beaktas vid formuleringen av mål och vid utvärdering av verksamheter kommer väsentliga delar av den palliativa vården inte att reflekteras av de valda/mätta parametrarna.

Anna Milberg

anna.milberg@lio.se

Avhandling: Anna Milberg. Family members' experience of palliative home care. Linköping; Linköpings universitet; 2003.